

5084 SAYILI TEŞVİK KANUNU KAPSAMINDAKİ İLLERDE GELİR VERGİSİ STOPAJ TEŞVİKİ UYGULAMASINDA ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Gürcü GÜNGÖR (*)

1 - GİRİŞ

Ülkemizde sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi açısından geri kalmış olan bölgelerde tarım sektörü ağırlıklı sektör olması sebebiyle bu bölgelerde sermaye ve işgücünü de içeren bir göç yaşanmaktadır. Dolayısıyla bu göçü engellemek, bölgeler arası dengesizlikleri gidermek, sermayeyi tabana yaymak, istihdamı ve yatırımı artırmak için vergi teşvikleri uygulanmaktadır. Bu bağlamda 06/02/2004 tarih ve 25365 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 5084 sayılı “Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile bazı illerde vergi ve sigorta primi teşvikleri uygulamak suretiyle yatırımları ve istihdam imkânlarını artırmak amaçlanmıştır.

5084 sayılı Kanun’da 18/05/2005 tarih ve 25819 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 5350 sayılı Kanun ile 04/04/2007 tarih ve 26483 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 5615 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmıştır. Dolayısıyla yazımızda öncelikle 5084 sayılı Kanun’da 5615 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler dikkate alınmak suretiyle açıklamalar yapılmıştır.

Uygulamada 5084 sayılı Kanun kapsamındaki gelir vergisi stopaj teşviki dolayısıyla terkin edilecek gelir vergisi tutarı hesaplanırken asgari geçim indiriminin hangi tutardan mahsup edileceği sorunu karşımıza çıkmaktadır. Bu karşılaşılan sorun ile ilgili olarak yazımızda 5084 sayılı Kanun kapsamında gelir vergisi stopajı teşviki uygulaması ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun asgari geçim indirimi uygulaması ayrı ayrı başlıklar halinde izah edilmiş olup, daha sonra 267 sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliği ile izah edilen gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanan işverenlerce istihdam edilen ücretlilerin asgari geçim indirimi uygulaması açıklamalarına yer verilmiştir.

2- 5084 SAYILI KANUN KAPSAMINDA GELİR VERGİSİ STOPAJI TEŞVİK UYGULAMASI

5084 sayılı Kanununun 3’üncü maddesinde işverenlerin istihdam yükünü azaltmak amacıyla ücretlerde gelir vergisi stopajı teşviki düzenlenmiştir. Söz konusu Kanun hükmü aşağıdaki gibidir.

(*) Vergi Denetmen Yardımcısı

“Madde 3- (5350 sayılı Kanunun 2’ nci maddesiyle değişen madde. Geçerlilik: 1.4.2005, Yürürlük:18.05.2005) 31.12.2008 tarihine kadar uygulanmak üzere 2’nci maddenin (a) bendi kapsamındaki illerde;

a) 1.4.2005 tarihinden itibaren yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, en az (5615 sayılı Kanunun 24/A maddesiyle değişen ibare. Yürürlük: 01.05.2007) on işçi çalıştırılmaları koşuluyla, bu iş yerlerinde çalıştırdıkları işçilerin,

b) (5615 sayılı Kanunun 24/A maddesiyle değişen ibare. Yürürlük: 01.05.2007) 1.4.2005 tarihinden önce işe başlamış olan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden asgari on işçi çalıştıranların iş yerlerinde fiilen çalışan işçilerin,

Ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin; organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu iş yerleri için tamamı, diğer yerlerdeki iş yerleri için yüzde sekseni, verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilir.

Terkin edilecek tutar, işçi sayısı ile asgari ücret üzerinden ödenmesi gereken gelir vergisinin çarpımı sonucu bulunacak değer üzerinden yukarıda belirtilen oranlara göre saptanan tutarı aşamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.”

Yukarıdaki kanun hükmü ve bu kanunda 5615 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler dikkate alınmak suretiyle aşağıdaki açıklamalar yapılmıştır. Bununla birlikte söz konusu kanun hükümlerini açıklayan 1,2,3,4 seri no.lu Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Genel Tebliğlerinde yer alan hükümlere aşağıdaki bölümlerde yer verilmiştir.

2.1-Teşvik Kapsamındaki İl ve İlçeler

5084 sayılı Kanunun 2’nci maddesinin (a) bendinde, 5350 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonrası gelir vergisi stopajı teşviki açısından kapsama; Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca 2001 yılı için belirlenen fert başına gayri safi yurt içi hâsıla tutarı, 1500 ABD Doları veya daha az olan iller ile bu iller dışında kalan ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca 2003 yılı için belirlenen sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre endeks değeri eksi olan illerin gireceği belirtilmiştir.Bu hükme göre (2) seri no.lu Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Genel Tebliği’nde belirtilen teşvik kapsamındaki il ve ilçeler aşağıdaki tablodaki gibidir.

DİE Başkanlığınca 2001 yılı için belirlenen Fert Başına GSYİH Tutarı 1.500 ABD dolarının altında olan iller			DPT Müsteşarlığınca 2003 yılı için belirlenen Sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre endeks değeri eksi olan iller	
Kırşehir	Osmaniye	Adıyaman	Kilis	Nevşehir
Sinop	Düzce	Kars	Tunceli	
Giresun	Çankırı	Van	Kastamonu	
Amasya	Siirt	İğdır	Niğde	
Uşak	Gümüşhane	Yozgat	Kahramanmaraş	
Malatya	Ordu	Ardahan	Çorum	
Sivas	Erzurum	Hakkari	Artvin	
Tokat	Bartın	Bingöl	Kütahya	
Diyarbakır	Bayburt	Bitlis	Trabzon	
Afyonkarahisar	Şanlıurfa	Şırnak	Rize	
Batman	Mardin	Muş	Elazığ	
Erzincan	Aksaray	Ağrı	Karaman	

Ayrıca 5615 sayılı Kanunun 24'üncü maddesinin (D) fıkrasıyla 5084 sayılı Kanuna eklenen geçici 2'nci madde ile Çanakkale ilinin Bozcaada ve Gökçeada ilçeleri de teşvik kapsamına alınmış bulunmaktadır.

2.2- Teşvik Uygulamasından Yararlanacak Mükellefler

5615 sayılı Kanunla değişik 5084 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yer alan hükümlere göre gelir vergisi stopajı teşvikinden, yazımızın (2.1) numaralı bölümünde belirtilen il ve ilçelerde; 1/4/2005 tarihinden itibaren yeni işe başlayanlar ile 1/4/2005 tarihinden önce işe başlamış olan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri, bu il ve ilçelerdeki işyerlerinde en az on işçi çalıştırmaları koşuluyla istihdam ettikleri tüm işçiler için yararlanabileceklerdir.

Teşvik uygulamasından gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olmayanlar yararlanamayacaktır. Kamu kurum ve kuruluşlarına ait iktisadi işletmeler ise kurumlar vergisi mükellefi olması koşuluyla teşvikten yararlanabilecektir.

5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin (a) bendine göre, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan hizmet ve yapım işlerinin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetler hakkında gelir vergisi stopajı teşviki uygulanmamalıdır.

Teşvik Kanunu kapsamındaki il ve ilçelerde mükelleflerin birden fazla işyeri bulunması durumunda asgari on işçi çalıştırma şartı işyerlerinin her biri için ayrı ayrı aranacaktır. Başka bir ifadeyle, çalıştırılan işçi sayısının on işçiye ulaşmış olmadığı, bu işyerlerindeki toplam işçi sayısına göre değil her biri işyeri itibarıyla Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen aylık prim ve hizmet belgesinde gösterilen işçi sayısı dikkate alınarak değerlendirilecektir. Aşağıdaki tabloda 1/4/2005 tarihinden itibaren ve bu tarihten önce işe başlamış olanların teşvikten yararlanma durumu örnekler ile birlikte açıklanmıştır.

1/4/2005 Tarihinden İtibaren Yeni İşe Başlayanların Teşvikten Yararlanması		1/4/2005 Tarihinden Önce İşe Başlamış Olanların Teşvikten Yararlanması	
Koşulu	Örnek	Koşulu	Örnek
En az on işçi çalıştırmaları koşuluyla teşvik kanunu kapsamına giren yerlerdeki işletmelerinde çalıştırdıkları tüm işçiler için bu teşvikten yararlanmaları gerekir.	A) A.Ş. gıda ürünleri imalatı faaliyetinde bulunmak üzere 10/05/2007 tarihinde Gümüşhane il merkezinde açtığı işyerinde 5 işçi, Tokat il merkezindeki işyerinde ise 12 işçi çalıştırmaktadır. (A) A.Ş., Gümüşhane il merkezindeki işyerinde asgari 10 işçi çalıştırılma şartına uyulmadığından, bu işyerinde çalıştırılan işçiler için teşvikten yararlanamayacak; Tokat il merkezindeki işyerinde ise 12 işçi çalıştırıldığından işçilerin tamamı için gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanabilecektir.	En az on işçi çalıştırmaları koşuluyla iş yerlerinde fiilen istihdam ettikleri tüm işçiler için teşvikten yararlanmaları gerekir.	(D) Adi Ortaklığı, fındık işleme faaliyetinde bulunmak üzere 1/04/2005 tarihinden önce Giresun il merkezinde faaliyete başlamış olup, işyerinde 4 işçi çalıştırmaktadır. Daha sonra adi ortaklık, 1/5/2007 tarihinde 8 işçi daha alarak aynı işyerinde çalıştırdığı işçi sayısını 12'ye çıkarmış ve bu durumu Mayıs/2007 dönemine ilişkin olarak ilgili idareye vermiş olduğu aylık prim ve hizmet belgesinde tevsik etmiştir. Adi ortaklık asgari 10 işçi çalıştırma şartını yerine getirdiği Mayıs/2007 döneminden itibaren 12 işçi için teşvikten yararlanabilecektir.

2.3- Teşvik Uygulamasının Başlama ve Sona Erme Tarihleri

5084 sayılı Kanun'da 1/5/2007 tarihi itibariyle yürürlüğe giren 5615 sayılı Kanunla yapılan değişikliklere göre, gelir vergisi stopajı teşviki uygulaması ilk olarak 2007 yılının Mayıs dönemi ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisi için geçerli olacak ve 31/12/2008 tarihine kadar uygulanacaktır.

Açıklama	Teşvikten Yararlanma Süresi	Teşvikten Yararlanılacak Son Tarih
31/12/2007 tarihine kadar tamamlanan yatırımlar için,	5 yıl	31/12/2012
31/12/2008 tarihine kadar tamamlanan yatırımlar için,	4 yıl	31/12/2012
31/12/2009 tarihine kadar tamamlanan yatırımlar için,	3 yıl	31/12/2012

Ancak 5568 sayılı Kanunun 5'inci maddesi ile değişik 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin (h) bendine göre, bu Kanun kapsamına giren illerdeki yeni yatırımlar nedeniyle uygulanacak vergi tesviki süresi, 5084 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinde yer alan süreye bakılmaksızın, yanda görülen tablodaki gibi olacaktır.

Öte yandan, teşvik uygulaması Çanakkale ilinin Bozcaada ve Gökçeada ilçeleri için 5615 sayılı Kanunun 24'üncü maddesinin (D) fıkrası ile 5084 sayılı Kanuna eklenen geçici 2'nci maddesi gereğince 5615 sayılı Kanunun yayımı tarihinden itibaren, maddede yer alan şartları taşımaları kaydıyla, 5 yıl süreyle geçerli olacaktır.

2.4- Sağlanan Teşvik Tutarının Belirlenmesi

5084 sayılı Kanunun 3'üncü madde hükmüne göre verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilecek tutar, kapsama giren işçi sayısı ile asgari ücret üzerinden ödenmesi gereken verginin çarpımı sonucu bulunacak tutarın organize sanayi ve endüstri bölgelerindeki işyerlerinde tamamını, diğer yerlerdeki işyerlerinde ise %80'ini aşamayacaktır. Bu işlem çalıştırılan işçi bazında değil uygulamadan yararlanabilen işçi sayısı dikkate alınarak toplu olarak yapılacaktır.

Teşvikten yararlanmaya başlanmasından sonra işçi çıkarılması nedeniyle işçi sayısında azalma halinde, terkin edilecek vergi tutarının tespitinde, kalan işçi sayısı dikkate alınacaktır. İşçi sayısındaki azalma sonucu işyerindeki işçi sayısının on işçinin altına düşmesi halinde, o işyerinde işçi sayısı yeniden on işçiye ulaşmadıkça teşvik uygulanmayacaktır. İşçi sayısı on kişiyi tekrar aşan mükellefler, teşvikten kalan süre için yararlanacaklardır.

(4) seri no.lu Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Genel Tebliğ hükmüne göre, kıst dönem çalışan işçiler nedeniyle yararlanılacak teşvik tutarının belirlenmesinde ise ilgili ayda çalışılan süreye isabet eden ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi terkine konu olacaktır. Ancak, bu suretle faydalanılacak tutar, asgari ücret üzerinden kıst döneme ilişkin olarak ödenmesi gereken verginin tutarını geçmeyecektir.

2.5- İşverenlerce Yapılacak İşlemler

Teşvik uygulamasından yararlanacak olan mükellefler, ilgili döneme ilişkin verecekleri muhtasar beyannamelerinde, çalıştırdıkları tüm işçilere ait ücret matrahlarını beyan ederek bunlara ilişkin vergilerin tahakkuk ettirilmesini sağlayacaktır.

Gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanabilmek için muhtasar beyanname ile birlikte 24/06/2008 tarih ve 26916 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 267 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ekinde

yer alan “Gelir Vergisi Stopajı Teşvikine İlişkin Bildirim” doldurularak ilgili vergi dairesine verilmesi gerekmektedir. Bu bildirimde teşvik kapsamında olan işyerleri ve terkin edilecek tutara ilişkin bilgiler yer almaktadır. Ayrıca 2 seri no.lu Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Genel Tebliği ekinde yer alan “Gelir Vergisi Stopajı Teşviki Kapsamında İstihdam Edilen Ücretlilere İlişkin Bilgiler” tablosu doldurulmaya devam edilecektir.

5084 sayılı Kanun uyarınca gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanacak olan mükellefler, Gelir Vergisi Stopajı Teşvikine İlişkin Bildirimde yer alan terkin konu olacak vergi tutarını ilgili vergi dairesine verecekleri muhtasar beyannamenin Tablo-1 “Matrah ve Vergi Bildirimi” bölümünün (18) no.lu satırında (Ücret Ödemeleri Üzerinden Yapılan Tevkifatın 5084 sayılı Kanun Gereği Terkin Edilen Tutarı) göstereceklerdir. Bu tutar, (17/b) no.lu satırda gösterilen gelir vergisi kesintisi toplamından indirilerek terkin sonrası kalan gelir vergisi tutarı (19) no.lu tahakkuk eden vergi tevkifatı satırında gösterilecektir.

Teşvik kapsamında terkin konu edilen tutar muhtasar beyannamenin (18) no.lu satırında gösterilmiş olduğundan, vergi dairesince ayrıca bir terkin işlemi yapılmayacaktır.

3- 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU KAPSAMINDA ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ UYGULAMASI

3.1- Asgarî Geçim İndirimi

Asgari geçim indirimi ile vergilendirmede önemli bir kuram olan ayırma kuramı Türk Vergi Sistemine dahil edilmiştir. Vergi yükümlülerinin sadece elde ettikleri gelirlere göre değil de şahsi ve ailevi durumları göz önünde tutularak verginin belirlenmesine vergilemede Şahsiyet Prensibinin uygulanması denilmekte ve ayırma kuramı da vergilemede şahsiyet prensibinin önemli bir uygulaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayırma kuramı uygulamasında bekâr vergi yükümlüsü, evli vergi yükümlüsüne göre ve çok çocuklu vergi yükümlüsünün ödediği vergiye göre daha fazla vergi öder. Ayrıca da emek gelirleri sermaye gelirlerine göre güç kazanıldığından vergi matrahından indirim yapılmak suretiyle uygulanacak olan asgarî geçim indirimi ile ayırma kuramı uygulamasında vergilemede adalet prensibi gerçekleşmiş olacaktır.

Bu bağlamda 5615 sayılı Kanunun 31’inci maddesiyle Gelir Vergisi Kanunu’nun Ücretlilerde Vergi İndirimi başlıklı Mükerrer 121’inci maddesi 01.01.2007 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır. Bu uygulama yerine 5615 sayılı Kanunun 2’inci maddesiyle 01/01/2008 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe giren Gelir Vergisi Kanunu’nun 32’inci madde hükmü, “Asgari Geçim İndirimi” başlığı ile birlikte aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

“(5615 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle değiştirilen madde Yürürlük; 1/1/2008 tarihinden itibaren elde edilecek gelirlere uygulanmak üzere 04.04.2007) Ücretin gerçek usûlde vergilendirilmesinde asgarî geçim indirimi uygulanır.

Asgarî geçim indirimi; ücretin elde edildiği takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgarî ücretin yıllık brüt tutarının; mükellefin kendisi için %50’si, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için %10’u, çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere; ilk iki çocuk için %7,5 , diğer çocuklar için %5’idir. Gelirin kısmî döneme ait olması halinde, ay kesirleri tam ay sayılmak suretiyle bu süreye isabet eden indirim tutarları esas alınır.

Asgarî geçim indirimi, bu fıkraya göre belirlenen tutar ile 103 üncü maddedeki gelir vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine uygulanan oranın çarpılmasıyla bulunan tutarın, hesaplanan vergiden mahsup edilmesi suretiyle uygulanır. Mahsup edilecek kısmın fazla olması halinde iade yapılmaz.

İndirimin uygulamasında “çocuk” tabiri, mükellefle birlikte oturan veya mükellef tarafından bakılan (nafaka verilenler, evlat edinilenler ile ana veya babasını kaybetmiş torunlardan mükellefle birlikte oturanlar dâhil) 18 yaşını veya tahsilde olup 25 yaşını doldurmamış çocukları, “eş” tabiri ise, aralarında yasal evlilik bağı bulunan kişileri ifade eder.

İndirim tutarının tespitinde mükellefin, gelirin elde edildiği tarihteki medenî hali ve aile durumu esas alınır. İndirim, yukarıdaki oranlara göre hesaplanan tutarları aşmamak kaydıyla, ücret geliri elde eden aile fertlerinden her biri için ayrı ayrı, çocuklar için eşlerden yalnızca birisinin gelirine uygulanır. Boşananlar için indirim tutarının hesabında, nafakasını sağladıkları çocuk sayısı dikkate alınır.

Bakanlar Kurulu, indirim konusu yapılacak toplam tutarın asgarî ücretin yıllık brüt tutarını aşmaması şartıyla ikinci fıkrada belirtilen asgarî geçim indirimi oranlarını artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye yetkilidir.

Asgarî geçim indiriminin uygulama dönemleri ve mahsup şekli ile diğer hususlara ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir. “

Yukarıdaki kanun hükmünün uygulaması ile ilgili açıklama ve düzenlemelerin yer aldığı 04/12/2007 tarih ve 26720 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 265 Sıra no’lu Gelir Vergisi Genel Tebliği hükümlerine aşağıdaki bölümlerde ayrıntılı biçimde yer verilmiştir.

3.2- Asgari Geçim İndiriminin Uygulama Esasları

265 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği hükümlerine göre, asgari geçim indirimi uygulamasından yararlanabilecek ve yararlanamayacak olanlar aşağıdaki tablodaki gibidir.

Asgarî geçim indiriminden yararlanacak olanlar	Asgarî geçim indiriminden yararlanamayacak olanlar
1- Ücretleri gerçek usulde vergilendirilen gerçek kişiler	1- Ücretleri diğer ücret kapsamında vergilendirilen hizmet erbabı
2- Ücret gelirlerini yıllık beyanname ile bildirenler	2- Dar mükellefiyet kapsamında ücret geliri elde edenler
3- Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesi kapsamında değerlendirilen ücret geliri elde edenler	3- Başka bir kanun hükmü (3218, 4490,4691 sayılı kanunlar v.b.) uyarınca ücretlerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmayanlar
	4- Ücret geliri elde etmeyen diğer gerçek kişiler

Peşin olarak ödenen ücretler, 265 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği’ne göre asgari geçim indirimi uygulaması yönünden, nakden veya hesaben ödemenin yapıldığı dönemin geliri olarak kabul edilecektir.Örneğin, 01/01/2008 tarihinden önceki dönemde ücretlerin peşin olarak ödenmesi nedeniyle, bu

tarihten sonraki döneme isabet eden ücret gelirleri, tahakkuk esasının geçerliliği nedeniyle, 01/01/2008 tarihinden önce elde edilmiş sayıldığından bu ücretler için asgari geçim indirimi uygulanmayacaktır.

3.3- Asgarî Geçim İndirimi Tutarının Hesaplanması

Asgarî geçim indirimi, Gelir Vergisi Kanunu'nun 32'nci madde hükmüne göre, ücretin elde edildiği takvim yılı başında belirlenen 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgarî ücretin yıllık brüt tutarına;

- Mükellefin kendisi için %50'si
- Çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için %10'u
- Çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere ilk iki çocuk için %7,5'i
- Diğer çocuklar için %5'i

olmak üzere ücretlinin şahsi ve medeni durumu dikkate alınarak hesaplanan indirim

oranlarının uygulanması sonucu bulunacak tutarın, Gelir Vergisi Kanununun 103'üncü maddesinde yer alan Gelir Vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine uygulanan oranla çarpılması sonucu bulunacak indirim tutarının 1/12'sinin aylık olarak hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilmesi suretiyle bulunacaktır. Buna göre asgari geçim indirimi yıllık tutarı aşağıdaki formül kullanılarak hesap edilecektir.

Asgari Geçim İndirimi

Yıllık Tutarı = (Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı* x Asgari Geçim İndirimi Oranı) x %15

*Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı hesaplanırken yıl içerisinde asgari ücret tutarında meydana gelen değişiklikler dikkate alınmayacaktır.

Asgari Geçim İndirimi yıllık tutarı, ücretlinin asgari geçim indiriminden bir yıl boyunca faydalanacağı net menfaattir. Aylık ücret ödemelerinde ise asgari geçim indirimi, hesaplanan yıllık tutarın 12'ye bölünmesi suretiyle uygulanacak ve bir ay içerisinde yararlanılabilecek asgari geçim indirimi tutarı, yıllık olarak hesaplanan tutarın 1/12'sini geçemeyecektir.

Asgari geçim indiriminin yıllık tutarı, her ücretli için asgarî ücret üzerinden hesaplanan yıllık vergi tutarını aşamayacak ve yıl içerisinde asgari ücret tutarında meydana gelen değişiklikler, asgari geçim indirimi uygulamasında dikkate alınmayacaktır.

Ücretlinin faydalanacağı azami indirim tutarı, elde ettiği ücret geliri üzerinden hesaplanan gelir vergisi ile sınırlı olduğundan, mahsup edilecek kısmın fazla olması halinde ücretliye herhangi bir iade yapılmayacaktır.

Yıl içinde işyeri veya işvereni değişen ücretliler, yeni işyerlerinde veya işverenleri nezdinde çalışmaya başladıkları aydan itibaren asgari geçim indiriminden yararlanmaya devam edeceklerdir.

2008 dönemi için uygulanacak asgari geçim indirimi tutarı ücretlinin medeni durumuna göre aşağıdaki tablodaki gibidir.

ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİNİN HESAPLANMASINA İLİŞKİN TABLO

(Asgari ücret; aylık 608,40YTL, yıllık 7.300,80YTL olarak dikkate alınmıştır.)

ÜCRETLINİN MEDENİ DURUMU (I)	ORAN* (%) (II)	İNDİRİMLER MATRAHI (Yıllık Brüt Asgari Ücret*A.G.I. oranı=) (III)	YILLIK İNDİRİM TUTARI III*%15= (VI)	AYLIK İNDİRİM TUTARI (IV/12=) (V)
BEKAR	50	3.650,40	547.56	45.63
EVLI EŞİ ÇALIŞMAYAN	60	4.380,48	657.07	54.76
EVLI EŞİ ÇALIŞMAYAN 1 ÇOCUKLU	67,5	4.928,04	739.21	61.60
EVLI EŞİ ÇALIŞMAYAN 2 ÇOCUKLU	75	5.475,60	821.34	68.45
EVLI EŞİ ÇALIŞMAYAN 3 ÇOCUKLU	80	5.840,64	876.10	73.01
EVLI EŞİ ÇALIŞMAYAN 4 ÇOCUKLU	85	6.205,68	930.85	77.57
EVLI EŞİ ÇALIŞMAYAN 5 ÇOCUKLU	90	6.570,72	985.61	81.43**
EVLI EŞİ ÇALIŞAN	50	3.650,40	547.56	45.63
EVLI EŞİ ÇALIŞAN 1 ÇOCUKLU	57,5	4.197,96	629.69	52.47
EVLI EŞİ ÇALIŞAN 2 ÇOCUKLU	60	4.745,52	711.83	59.32
EVLI EŞİ ÇALIŞAN 3 ÇOCUKLU	70	5.110,56	766.58	63.88
EVLI EŞİ ÇALIŞAN 4 ÇOCUKLU	75	5.475,60	821.34	68.45
EVLI EŞİ ÇALIŞAN 5 ÇOCUKLU	80	5.840,64	876.10	73.01

*Tabloda oran hesaplaması yapılırken Gelir Vergisi Kanunu'nun 32'nci maddesinde ücretlinin medeni durumuna göre her biri için belirlenen oranlar toplamı esas alınmıştır. Örneğin evli eşi çalışmayan 3 çocuklu ücretlinin asgari geçim indirimi oranı, ücretlinin kendisi için %50, çalışmayan eşi için %10, ilk iki çocuk için %15(=2x7,5) , diğer üçüncü çocuk için %5 'dir. Toplam asgari geçim indirimi oranı ise tabloda görüleceği üzere %80(=50+10+15+5)'dir.

** Bir ay içerisinde yararlanılabilecek asgari geçim indirimi tutarı, yıllık olarak hesaplanan 985,61 YTL'nin 1/12'si olan 82,13YTL'yi geçemez. Ancak Asgari Ücretin 2008 yılı ikinci 6 aylık dönemi tutarı 638,70YTL olup, bu tutar esas alınarak hesaplanan Gelir Vergisi tutarı, 81,43 YTL olduğundan çalışanlar için Asgari Geçim İndirimi tutarı 81,43 YTL'yi aşmaması gerekmektedir. Dolayısıyla bu tabloda evli eşi çalışmayan 5 çocuklu işçinin aylık asgari geçim indirimi tutarı benim görüşüme göre 81,43 YTL olması gerekmektedir.

3.4- Ücretli Tarafından Yapılacak İşlemler

Ücretliler, medeni durumları ve çocuk sayıları ile eşinin iş ve gelir durumu hakkında 265 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ekinde yer alan "Aile Durumu Bildirimi" ile işverenlerine bildirimde bulunacaklardır. Durumlarında evlenme, boşanma, ölüm,doğum gibi nedenlerle herhangi bir değişiklik olması halinde ücretli, bu değişiklikleri işverene bir ay içerisinde bildirmelidir.

Asgari geçim indirimi oranını etkileyen değişiklikler, söz konusu değişikliğin işverene bildirildiği tarih itibariyle uygulanacaktır. Örneğin 10/05/2008 tarihinde bir çocuğu dünyaya geldiğini işverenine bildiren ücretlinin 2008 Mayıs dönemi ve takip eden aylarda asgari geçim indirimi tutarı değişecektir.

Eşlerin her ikisinin de ücretli olması halinde çocuklar yalnızca sosyal güvenlik yönünden tabi oldukları eşin asgari geçim indirimi bildirimine dahil edilecektir. Ayrıca ücret geliri elde eden eş dışındakiler çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eş kapsamında değerlendirilecek olup, emekli maaşı alanlar da çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eş olarak kabul edilecektir.

3.5- İşverenlerce Yapılacak İşlemler

İşverenler, kendilerinde mevcut medeni durum ve çocuk sayısı ile ilgili bilgiler doğrultusunda, her yıl Ocak dönemi itibariyle 265 seri no.lu Gelir Vergisi Genel tebliği ek (2)'de yer alan "Asgari Geçim İndirimine Ait Bordro" yu düzenleyeceklerdir. Yıl içerisinde ücretlinin durumunda meydana gelen değişiklikler için ayrı bir bordro düzenlenebileceği gibi değişiklikler aynı bordro üzerinde de gösterilebilir. Bordro işveren nezdinde muhafaza edilecek olup, gerektiğinde yetkililere ibraz edilecektir.

Mevcut bilgilere göre hesaplanan yıllık asgari geçim indiriminin ücret ödemesinin yapıldığı aya isabet eden kısmı ücret bordrosunda açılan "Asgari Geçim İndirimi" satırında gösterilecektir. İşveren tarafından ilgili aya ilişkin verilecek muhtasar beyanname Tablo-1 "Matrah ve Vergi Bildirimi" bölümünün (22) no.lu satırında (Asgari Geçim İndiriminden Doğan Mahsup Edilecek Gelir Vergisi) gösterilmek suretiyle bu tutar kesilen vergiler toplamından mahsup edilecektir. Mahsup edilecek tutar, ücretlinin o aydaki ücretinden kesilen vergiden fazla olmayacaktır.

Muhtasar beyanname üzerinde asgari geçim indirimi tutarının mahsup edilebilmesi için, bu tutarın kesinlikle ücretlilere ödenmiş olması gerekmektedir. Ücretlilere ödenmeyen tutarların mahsup edilmesi halinde bu tutar işverenlerce muhtasar beyanname üzerinden eksik beyan edilmiş ve ödenmemiş gelir vergisi tevkifatı olarak kabul edilecektir.

Üç aylık dönemler itibariyle muhtasar beyanname veren işverenler de ilgili aya isabet eden asgari geçim indirimi tutarını her ay ücret ödemesi sırasında ücretliye peşin olarak ödeyeceklerdir. Toplam Üç aylık asgari geçim indirimi tutarını ise üç aylık verilen muhtasar beyannamesinde işverenler mahsup konusu yapabileceklerdir.

Gelir Vergisi Kanununun 95'inci maddesi gereği ücretlerinden vergi tevkifatı yapılmayan ve bu nedenle ücretlerini yıllık beyanname ile beyan etmek zorunda olan ücretlilerde asgari geçim indirimi, yıllık beyanname ücreti üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilecektir.

Birden fazla işverenden ücret alınması halinde, asgari geçim indirimi uygulaması, en yüksek ücretin elde edildiği işveren tarafından gerçekleştirilecektir. En yüksek ücretin hangi işverenden alınacağı belli olmaması halinde, indirimden yararlanacağı işvereni ücretli kendisi belirleyecektir.

3.6- Asgari Geçim İndirimi Uygulanırken Gelir Vergisinin Eksik Olması Halinde Uygulanacak Cezai Müeyyideler

265 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği hükmüne göre, işverenler tarafından hizmet erbabının ücret gelirlerinden kesilen gelir vergisinden mahsup edilen asgari geçim indirimi tutarının, o ayki ücretiyle birlikte nakden ödenmesi gerekir. Aksi takdirde, ücretliye nakden ödenmeyen asgari geçim indirimi, işverenler tarafından haksız yere yapılan bir mahsup işlemi niteliği taşıyacak ve tevkif suretiyle kesilen verginin bu tutar kadar olan kısmı, muhtasar beyanname ile eksik beyan edilmiş olacaktır.

Bu nedenle, ücretliye nakden ödenmeyen asgari geçim indirimi o ayda eksik beyan edilmiş vergi tevkifatı olarak kabul edilerek, bu vergiler için de işverenler hakkında cezalı tarhiyat yapılacaktır.

4- TEŞVİK KANUNU KAPSAMINDA GELİR VERGİSİ STOPAJI TEŞVİKİNDEN YARARLANAN İŞVERENLERCE İSTİHDAM EDİLEN ÜCRETLİLERİN ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ UYGULAMASI

5766 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 73 üncü madde hükmü ile teşvik kanunu kapsamındaki ücretlilerin asgari geçim indirimi uygulaması konusuna açıklık getirilmiştir. Söz konusu kanun hükmü aşağıdaki gibidir.

“Geçici Madde 73- (1) 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında gelir vergisi stopajı teşviki uygulanan ücretlerin vergilendirilmesinde, öncelikle Kanunun 32 nci maddesinde yer alan asgari geçim indirimi dikkate alınır.

(2) Bu madde hükümlerinin uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

Bu kanun hükmünün yanı sıra 24/06/2008 tarih ve 26916 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 267 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği’nin (5) no.lu bölümünde asgari geçim indirimi dikkate alınmak suretiyle teşvik tutarının uygulamasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Söz konusu tebliğ hükümleri aşağıda açıklanmıştır.

Yazımızın 3. bölümünde açıklandığı üzere, 5084 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında istihdam edilen ücretlilerle ilgili asgari geçim indirimi, 265 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği’nde belirtilen usul ve esaslara göre hesaplanacaktır.

Asgari geçim indirimi tutarı, ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisinden öncelikle mahsup edilecektir. Asgari geçim indirimi mahsubu yapıldıktan sonra kalan gelir vergisi tutarı işveren tarafından terkin edilecek tutar olarak hesaplanacaktır.

Ancak, terkin edilecek tutar, yazımızın 2. bölümünde açıklandığı üzere 5084 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi uyarınca asgari ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarından fazla olamayacağından asgari ücret üzerinden hesaplanan tutardan asgari geçim indiriminin mahsup edilmesi sonucu kalan tutar terkinine konu edilecektir.

Örnek 1:

Kurumlar Vergisi Mükellefi (Ş) A.Ş. Rize ilindeki işyerinde Temmuz/2008 döneminde 15 kişi istihdam etmektedir. Çalışanların durumları aşağıdaki gibidir.

- Bekâr olan 1 adet işçi Temmuz/2008 döneminde 15 günlük süre çalışmıştır.
- Eşi çalışan ve bir çocuğu olan 2 adet işçi bulunmaktadır.
- Evli eşi çalışmayan 4 adet işçi bulunmaktadır.
- Geriye kalan işçiler ise Bekâr olarak çalışmaktadır.

Tüm işçilere 1.000,00YTL gayrisafi ücret ödenmektedir.

Mükellef (Ş) A.Ş. asgari 10 işçi çalıştırma şartını sağlamış olduğundan mevcut işçilerin tamamı için gelir vergisi stopajı teşvikten yararlanmaya hak kazanmıştır.

Aşağıda maddeler halinde açıklaması yapılan asgari geçim indirimi tutarları belirlenirken yazımızın 3.3.bölümünde yer alan “Asgari geçim indiriminin hesaplanmasına ilişkin tablodaki” oranlar ve asgari geçim indiriminin aylık tutarları dikkate alınmıştır. Buna göre çalışanların asgari geçim indirimi tutarı aşağıdaki gibi olacaktır.

1) Bekâr olan 1 adet işçi için asgari geçim indirimi oranı %50 olup, asgari geçim indirimi tutarı ise 45,63YTL’dir. Ancak 15 günlük çalışıldığı için, ay kesirleri tam ay sayılmak suretiyle bu süreye isabet eden indirim tutarları esas alınacağından hesaplanan yıllık tutarın 1/12’si olan $(547,56/12=)$ 45,63 YTL’si Temmuz dönemine ait gelir vergisi tutarından mahsup edilecektir. Bu işçiye ait gelir vergisi tutarı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

*Temmuz dönemi brüt ücreti	:	500,00 YTL
*İndirimler	:	75,00 YTL
- S.S.K.Primi İşçi Payı (=500,00*%14)		70,00 YTL
- İşsizlik Sigorta Primi İşçi Payı (=500,00*%1)		5,00 YTL
*Gelir Vergisi Matrahı (=500,00-75,00)	:	425,00 YTL
Hesaplanan Gelir Vergisi Tutarı (=425,00%15)	:	63,75 YTL
*Asgari Geçim İndirimi Tutarı	:	45,63 YTL

Asgari geçim indirimi tutarı, hesaplanan gelir vergisi tutarından fazla olamayacağından bu ücretli, asgari geçim indirimi tutarı olan 45,63YTL'nin tamamından yararlanacaktır.

2) Eşi çalışan ve bir çocuğu olan işçi için asgari geçim indirimi oranı %57,5 olup, asgari geçim indirimi tutarı ise 52,47YTL'dir. Söz konusu tutar aşağıdaki tablodaki brüt ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarı olan 127,50YTL'den düşük tutarda olduğu için, ücretli asgari geçim indirimi tutarı olan 52,47YTL'nin tamamından yararlanacaktır. Buna göre işveren tarafından asgari geçim indirimi tutarı olan 52,47YTL net ücretle birlikte ücretliye ödenecektir.

3) Evli eşi çalışmayan işçi için asgari geçim indirimi oranı %60 olup, asgari geçim indirimi tutarı ise 54,76YTL'dir. Söz konusu tutar aşağıdaki tablodaki brüt ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarı olan 127,50YTL'den düşük tutarda olduğu için, ücretli asgari geçim indirimi tutarı olan 54,76YTL'nin tamamından yararlanacaktır. Buna göre işveren tarafından asgari geçim indirimi tutarı olan 54,76YTL net ücretle birlikte ücretliye ödenecektir.

4) Geriye kalan bekâr işçiler için asgari geçim indirimi oranı %50 olup, asgari geçim indirimi tutarı ise 45,63YTL'dir. Söz konusu tutar aşağıdaki tablodaki brüt ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarı olan 127,50YTL'den düşük tutarda olduğu için, ücretli asgari geçim indirimi tutarı olan 45,63YTL'nin tamamından yararlanacaktır. Buna göre işveren tarafından asgari geçim indirimi tutarı olan 45,63YTL net ücretle birlikte ücretliye ödenecektir.

Yukarıda maddeler halinde tespit edilen asgari geçim indirimi tutarlarının toplamı aşağıdaki gibi olacaktır.

- Bekâr olan 1 adet işçi için asgari geçim indirimi tutarı	:	45,63 YTL
- Eşi çalışan ve bir çocuğu olan 2 işçi için asgari geçim indirimi tutarı (=52,47*2)	:	104,94 YTL
- Evli eşi çalışmayan 4 işçi için asgari geçim indirimi tutarı (=54,76*4)	:	219,04 YTL
- Bekâr 8 işçi için asgari geçim indirimi tutarı (=45,63*8)	:	365,04 YTL
-Toplam asgari geçim indirimi tutarı	:	734,65 YTL

Tüm işçiler 1.000,00YTL brüt ücret almakta olup, aşağıdaki tabloda brüt ücret ve asgari ücret üzerinden ayrı ayrı gelir vergisi hesaplaması yapılmıştır.

Brüt Ücret Üzerinden Gelir Vergisinin Hesaplanması		Asgari Ücret Üzerinden Gelir Vergisinin Hesaplanması	
Bir İşçinin Temmuz/2008 dönemi ortalama brüt ücret	1.000,00 YTL	Bir İşçinin Asgari Ücreti	638,70 YTL
İndirimler	150,00 YTL	İndirimler	95,81 YTL
-S.S.K. Primi İşçi Payı 140YTL (1.000*%14)		-S.S.K. Primi İşçi Payı 89,42YTL (638,70*%14)	
-İşsizlik Sigortası Primi 10YTL İşçi Payı (1.000*%1)		-İşsizlik Sigortası Primi 6.39YTL İşçi Payı (638,70*%1)	
Gelir Vergisi Matrahı	850,00 YTL	Gelir Vergisi Matrahı	542,89 YTL
Gelir Vergisi Tutarı (850*%15)	127,50 YTL	Gelir Vergisi Tutarı (542,89*%15)	81,43 YTL
14 İşçinin Toplam Gelir Vergisi Tutarı (127,50*14)	1.785,00 YTL	14 İşçinin Toplam Gelir Vergisi Tutarı (81,43*14)	1.140,02 YTL
15 Gün Çalışan İşçinin Gelir Vergisi Tutarı*	63,75 YTL	15 Gün Çalışan İşçinin Gelir Vergisi Tutarı**	40,72 YTL
Toplam 15 işçinin Gelir Vergisi Tutarı	1.848,75 YTL	Toplam 15 işçinin Asgari Ücret Üzerinden Hesaplanan Gelir Vergisi Tutarı	1.180,74 YTL

*Yukarıdaki açıklamalarda hesaplanan tutar

**4 seri no.lu Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Genel Tebliğ hükmüne göre 15 günlük kıst döneme ait terkin edilecek tutar hesaplanırken, asgari ücret üzerinden kıst döneme ilişkin olarak ödenmesi gereken verginin tutarını geçemeyeceği için, 15 gün çalışan işçinin asgari ücret üzerinden ayrıca 15 günlük gelir vergisi hesaplanmıştır.

İşçi sayısı (1)	İşçilerin Brüt Ücreti Üzerinden Hesaplanan Vergi Tutarı Toplamı (2)	Asgari Ücret Üzerinden Hesaplanan Vergi Tutarı Toplamı (3)	Terkin Oranı (4)	Terkin Edilebilecek Azami Tutar (5=3*4)	Mahsup Edilebilecek Asgari Geçim İndirimi Toplamı (6)	Terkin Edilecek Tutar (7=3-6)
15	1.848,75	1.180,74	%80	944,59	734,65	446,09

Yukarıda hesaplanan asgari geçim indirimi toplam tutarı ile brüt ücret ve asgari ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarları dikkate alınarak 5084 sayılı kanun kapsamında terkin edilecek tutar aşağıdaki tablodaki gibi hesaplanacaktır.

Örnekte, ücretlilerin yararlanabileceği asgari geçim indirimi tutarları toplamı olan 734,65YTL, asgari ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarı 1.180,74YTL'den mahsup edilmiştir. Bu mahsup sonucu kalan tutar olan 446,09YTL, asgari ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisinin %80'i olan 944,59YTL 'den fazla olmadığı için 5084 sayılı Kanun uyarınca terkin edilecektir.

İşveren tarafından muhtasar beyannamesinin (18) no.lu sütununa terkin edilecek tutar olan 446,09YTL , (22) no.lu sütununa ise asgari geçim indiriminden doğan mahsup edilecek tutar olan 734,65YTL yazılacaktır. Buna göre Vergi Dairesine Ödenecek Gelir Vergisi tutarı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

	Açıklama	Tutar (YTL)
1	Hesaplanan Gelir Vergisi Toplam Tutarı	1.848,75
2	Terkin Edilecek Tutar	446,09
3	Tahakkuk Eden Vergi (=1-2)	1.402,66
4	Mahsup Edilecek Vergiler -Asgari Geçim İndiriminden Doğan Mahsup Edilecek Gelir Vergisi 734,65	734,65
5	Ödenecek Gelir Vergisi (3-4)	668,01

Örnek 2 :

Kurumlar Vergisi Mükellefi (H) A.Ş. Nevşehir ili organize sanayi bölgesindeki işyerinde Temmuz/2008 döneminde 12 kişi istihdam etmektedir. Çalışanların durumları aşağıdaki gibidir.

- Bekâr olan ve ikinci derece (aylık 2008 yılı 300 YTL) sakatlık indiriminden faydalanmakta olan 1 adet işçi bulunmaktadır.

- Geriye kalan işçiler ise evli eşi çalışan olarak çalışmaktadır.

Tüm işçilere asgari ücret ödenmektedir.

Mükellef (H) A.Ş. asgari 10 işçi çalıştırma şartını sağlamış olduğundan mevcut işçilerin tamamı için teşvikten yararlanmaya hak kazanmıştır.

Aşağıda maddeler halinde açıklaması yapılan asgari geçim indirimi tutarları belirlenirken yazımızın 3.3.bölümünde yer alan "Asgari geçim indiriminin hesaplanmasına ilişkin tablodaki" oranlar ve asgari geçim indiriminin aylık tutarları dikkate alınmıştır. Buna göre çalışanların asgari geçim indirimi tutarı aşağıdaki gibi olacaktır.

1) Bekâr olan 1 adet işçi için asgari geçim indirimi oranı %50 olup, asgari geçim indirimi tutarı ise 45,63YTL'dir. Ancak ücretli ikinci derece sakatlık indiriminden faydalandığı için, gelir vergisi matrahı hesaplanırken sakatlık indirimi de mahsup edilecek ve sakatlık indiriminin mahsubundan sonra kalan gelir vergisi matrahı üzerinden asgari geçim indirimi tutarı mahsup edilecektir. Asgari geçim indirimi mahsup işlemi aşağıdaki gibi olacaktır.

*Temmuz dönemi brüt ücreti	:	638,70 YTL
*İndirimler	:	95,81 YTL
-S.S.K.Primi İşçi Payı	89,42 YTL	
(=638,70*%14)		
-İşsizlik Sigorta Primi İşçi Payı	6,39 YTL	
(=638,70*%1)		
*Gelir Vergisi Matrahı	:	542,89 YTL
(=638,70-95,81)		
*İkinci Derece Sakatlık İndirimi Tutarı	:	300,00 YTL
*Sakatlık İndirimi Sonrası Gelir Vergisi Matrahı	:	242,89 YTL
(=542,89-300)		
*Hesaplanan Gelir Vergisi Tutarı	:	36,43 YTL
(=242,89*%15)		
*Asgari Geçim İndirimi Tutarı	:	45,63 YTL

Asgari geçim indirimi tutarı, hesaplanan gelir vergisi tutarından fazla olamayacağından bu ücretli, asgari geçim indirimi tutarı olan 45,63 YTL yerine gelir vergisi tutarı olan 36,43 YTL'den yararlanacak olup

mahsup edilecek kısmın fazla olması nedeniyle iade yapılmayacaktır. Dolayısıyla işveren tarafından mahsup edilen asgari geçim indirimi tutarı kadar yani 36,43 YTL net ücretle birlikte ücretliye ödenecektir.

2) Evli eşi çalışan işçi için asgari geçim indirimi oranı %50 olup, asgari geçim indirimi tutarı ise 45,63YTL'dir. Söz konusu tutar aşağıdaki tablodaki brüt ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarı olan 81,43YTL'den düşük tutarda olduğu için, ücretli asgari geçim indirimi tutarı olan 45,63YTL'nin tamamından yararlanacaktır. Buna göre işveren tarafından asgari geçim indirimi tutarı olan 45,63YTL net ücretle birlikte ücretliye ödenecektir.

Yukarıda maddeler halinde tespit edilen asgari geçim indirimi tutarlarının toplamı aşağıdaki gibi olacaktır.

-Bekâr olan ve ikinci derece (aylık 2008 yılı 300 YTL) sakatlık indiriminden faydalanmakta olan 1 adet işçi için asgari geçim indirimi tutarı	:	36,43 YTL
- Evli eşi çalışan 11 adet işçi için asgari geçim indirimi tutarı (=45,63*11)	:	501,93 YTL
- Toplam asgari geçim indirimi tutarı	:	538,36 YTL

Tüm işçiler asgari ücret almakta olup, aşağıdaki tabloda asgari ücret üzerinden gelir vergisi hesaplaması yapılmıştır.

Toplam Gelir Vergisinin Hesaplanması	
Bir İşçinin Brüt Asgari Ücreti	638,70YTL
İndirimler	95,81YTL
-S.S.K. Primi İşçi Payı (638,70*%14)	89,42YTL
-İşsizlik Sigorta Primi İşçi Payı (638,70*%1)	6,39YTL
Gelir Vergisi Matrahı (=638,70-95,81)	542,89YTL
Gelir Vergisi Tutarı (=542,89*%15)	81,43YTL
Sakatlık indiriminden yararlanan işçinin gelir vergisi tutarı*	36,43YTL
Geriyeye kalan 11 işçinin gelir vergisi tutarı (=81,43*11)	895,73YTL
12 işçinin toplam gelir vergisi tutarı (=895,73+36,43)	932,16YTL

*Yukarıdaki açıklamalarda hesaplanan tutar

Yukarıda hesaplanan asgari geçim indirimi toplam tutarı ile asgari ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarları dikkate alınarak 5084 sayılı kanun kapsamında terkin edilecek tutar aşağıdaki tablodaki gibi hesaplanacaktır.

İşçi sayısı (1)	İşçilerin Brüt Ücreti Üzerinden Hesaplanan Vergi Tutarı Toplamı (2)	Asgari Ücret Üzerinden Hesaplanan Vergi Tutarı Toplamı (3)	Terkin Oranı (4)	Terkin Edilebilecek Azami Tutar (5=3*4)	Mahsup Edilebilecek Asgari Geçim İndirimi Toplamı (6)	Terkin Edilecek Tutar (7=3-6)
12	932,16	932,16	%100	932,16	538,36	393,80

Örnekte, ücretlilerin yararlanabileceği asgari geçim indirimi tutarları toplamı olan 538,36YTL, asgari ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarı 932,16YTL'den mahsup edilmiştir. Bu mahsup sonucu kalan tutar olan 393,80YTL, asgari ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisinin %100'ü olan 932,16YTL 'den fazla olmadığı için 5084 sayılı Kanun uyarınca terkin edilecektir.

İşveren tarafından muhtasar beyannamesinin (18) no.lu sütununa terkin edilecek tutar olan 393,80YTL , (22) no.lu sütununa ise asgari geçim indiriminden doğan mahsup edilecek tutar olan 538,36YTL yazılacaktır. Buna göre Vergi Dairesine Ödenecek Gelir Vergisi tutarı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

	Açıklama	Tutar (YTL)
1	Hesaplanan Gelir Vergisi Toplam Tutarı	932,16
2	Terkin Edilecek Tutar	393,80
3	Tahakkuk Eden Vergi (=1-2)	538,36
4	Mahsup Edilecek Vergiler -Asgari Geçim İndiriminden Doğan Mahsup Edilecek Gelir Vergisi 538,36	538,36
5	Ödenecek Gelir Vergisi (3-4)	0,00

5- SONUÇ

5084 sayılı Kanun kapsamındaki teşvik uygulamasıyla, teşvik kapsamında değerlendirilecek işçiler dolayısıyla hesaplanacak gelir vergisinin tamamının veya bir kısmının, verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden gelir vergisinden terkin edilmesi imkanı işverenlere tanınmıştır.

Yazımızda işverenlere tanınan bu imkanın uygulaması sırasında ortaya çıkan bir sorun olan , " 5084 sayılı Kanun kapsamındaki gelir vergisi stopaj teşviki dolayısıyla terkin edilecek gelir vergisi tutarı hesaplanırken asgari geçim indiriminin hangi tutardan mahsup edileceği konusu" ilgili kanun , tebliğ hükümleri ve örneklerle açıklanmıştır.

Bu açıklamalar doğrultusunda gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin verecekleri muhtasar beyanname üzerinden terkin edecekleri tutar, 5084 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi uyarınca asgari ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarından fazla olamayacağından asgari ücret üzerinden hesaplanan tutardan asgari geçim indiriminin mahsup edilmesi sonucu kalan tutar terkinine konu edilecektir.

KAYNAKÇA

-5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun

-193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu

-265 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği

-267 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği

-1,2,3,4 seri no.lu Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Genel Tebliği